

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2022-786

13.9.2022

KLP Skadeforsikring AS

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Utbrenthet, utmattelse, overarbeid – PTSD – påkjenning over tid – yfl. § 11 første ledd bokstav c.

Forsikrede (intensivsykepleier) jobbet på intensivavdelingen på et sykehus. I mars 2020 hadde hun ansvar for to intensivpasienter, samtidig som hun hadde opplæring for sykepleiere. I journalnotater i perioden november 2020 til november 2021 fremgikk at forsikrede var utmattet, gråtelabil, utbrent, at hun følte press i brystet. I skademeldinger i november 2021 fremgikk også at forsikrede var overarbeidet, utbrent, utmattet og underbemannet, samt at dette skyldtes "arbeidsbelastning over tid". Hun var sykemeldt i flere perioder i 2020-2021. Selskapet avsto krav om utbetaling 16.11.21. I uttalelse fra bedriftshelsetjenesten fremgikk at forsikrede hadde symptomer forenelig med utbrenthet og PTSD. Saken reiste spørsmål om forsikredes plager er omfattet av yfl. § 11 første ledd bokstav c. På bakgrunn av de tidsnære opplysningene om at plagene; "utbrent" og "utmattet" skyldtes arbeidsbelastning over tid, kunne nemnda ikke se at tilfellet var omfattet av yfl. § 11 første ledd bokstav c. Nemnda kunne heller ikke se at beskrivelsen av vaken 24./25.3.20 kunne anses som en skadelig arbeidsprosess. Det var ikke sannsynliggjort at diagnosekriteriene for PTSD i ICD-10 var oppfylt. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (intensivsykepleier) arbeidet fulltid på et sykehus. Hun stod alene 24.3.20 og 25.3.20 med ansvaret for to intensivpasienter. Hun hadde i tillegg ansvar for opplæring av tre sykepleiere som ikke kunne, eller klarte, å bistå henne i den svært krevende situasjonen.

Av journalnotat 25.11.20 fremgår:

Anamnese: Legger seg når barna legger seg og står opp med dem. 2 mnd der hun gråter og gråter. Gleder seg ikke over det som tidligere ga glede. Kunne ha sovet hel døgnet. Apetitt ok. Særlig krevende og krlstisk situasjon på Intensivavd hvor hun arbeider. GRåter på jobb. Makter ikke mer.

Vurdering: Alarmberedskap over tid, nedkjørt og i ubalanse.

Tiltak: Samtale om situasjonen og naturlige kroppslige reaksjoner. Samtale om hvile, søvn, ernæring og fysisk aktivitet.

Diagnose: Hoveddiagnose: Psykisk ubalanse krisereaksjon P02

Av journalnotat 1.12.20 fremgår blant annet: "Utmattet etter søvn. Gråter av det meste. Er naturligvis veldig fokusert på forholdene på jobben nå under pandemien, uverdigg for både pasienter og sykepleiere, uhåndterlige krav. Funn Gråtelabil, litt kaotisk". Fikk sykemelding fra 02.12.2020 - 18.12.2020, 100 %.

Av notat fra psykolog datert 7.12.20 fremgår:

Kort bakgrunn: Kvinne 39 år, samboer og to barn 3 og 6 år. Arbeider (sykehuset) som intensivsykepleier (7 år utdannelse totalt). Kjenner stor frustrasjon og arbeidsbelastning som er arbeidsrelatert. Blitt litt politisk engasjert, og sendt en del avvik. Opplever stor urettferdighet lønns, og arbeidsrelatert. Periodevis lange vakter uten mulighet til å gå på toalett, spise, ta pause eller drikke. 60 fast ansatt (...) sykehus, mange sovner i

følge pasienten 19.00 sammen med barna grunnet belastning på jobb. Avd. prater nå med prest hver tirsdag "alle bare gråter". ... Formidler at det ikke er lederne på avd. som er problemet, men "systemet". De fleste av sjefene også sykmeldt av ulike årsaker, mye vikarer.

Aktuelt: 1) Opplever maktesløshet jobbmessig. Tidvis lyst å slutte, kommer aldri i mål pga så stor pågang.

2) Brukt 4 egenmeldingsdager nå, vært til lege og sykmeldt to uker.

(...)

Av notat fra psykolog datert 14.12.20 fremgår:

Aktuelt: Mtp. at pasienten i lang tid har kjent seg overbelastet i arbeidssituasjon som intensivsykepleier, anbefales hun 100% sykmelding ut året, da hun fremstår svært tappet. Enige om at det nok er bedre også for arb.giver å komme tilbake mer skjerpet og med overskudd. Mye av dagens samtale dreier seg om aksept rundt sykmelding for å komme raskere i balanse. (...)

Under "Videre/tiltak" fremgikk at forsikrede skulle forsøke å ha en distanse til en krevende jobbsituasjon, gå turer, at ledelsen skulle ha møte og var klar over problematikken ved akuttpost, at det var ønskelig med "menatliserende holdning" rundt å beskytte seg selv fra krevende jobbsituasjon. Videre var det også opplyst: "Mann smerter om natten i armen, skal opereres. Barna noe våken i perioder natten, tappende sammen med helhetsbelastning". Under "Vurdering" fremgikk at forsikrede fremstod "grålabil og tappet fortsatt rundt arbeidsbelastning", og at undertegnede anbefalte sykmelding ut året.

Av journalnotat 18.12.20 fremgår blant annet "Stadig gråtelabil og totalt utmattet, (...)".

Av journalnotat 7.1.21 fremgår at forsikrede var hos jobbens psykolog og "fikk stempelet utbrent", og at forsikrede i alle fall trengte 1 måned til med 100 % sykemelding.

Av notat fra psykolog datert 21.1.21 fremgår at forsikrede "oppleves fortsatt i behov av hvile og distanse til arbeidssituasjonen, men er betraktelig bedre. Formidler å sove bedre nå som det er roligere med barna. Vært i samtale med verneombud, HR og leder angående belastningen de opplever på intensivavdelingen". Videre:

Kjenner fortsatt ubehag rundt å møte ved jobb, men skal i samtale med legen i dag og ønsker opptrapping. Undertegnede anbefaler inntil 40% i første omgang, og med gradvis opptrapping over tid.

Av journalnotat 1.3.21 fremgår:

Anamnese: Ja tenker det er lurt å prøve å jobbe 40 % nå, og kjenne på hvordan det går. Nå gjør jeg ting på dagtid, selv om bruker lang tid på det ... Siden jeg sover på nettene har jeg fått mer energi endelig: (...)

Diagnose Hoveddiagnose: Utmattelse A04

Bidiagnose: Utbrenthet P29

Av journalnotat 25.3.21 fremgår:

Anamnese: Hei (...), bølge 3 godt i gang på Intensiv, så «merker trøkket greit» når er på jobb. TROR, det skal gå fint og trappe opp til 50 % jobb nå, men tror jeg bør holde meg der en stund. Hva tenker du? Etter å ha vært inne på covidstue har jeg knall hodepine & sover når kommer hjem. Kollegaene mine er så merkbart slitne nå, så stemningen er rimelig trykkende dessverre. (...)

Tiltak Hei. Ja nå er det tøffe tider for dere! Jeg er helt enig med deg at vi holder deg pli 50 %. (...)

Diagnose: Hoveddiagnose: Utmattelse A04

Korrespondanse: Sykmelding <(sykehuset) 29.03.2021 - 29.04.2021, 50 %,

Av journalnotat 19.4.21 fremgår "plages tidvis av voldsomt press i brystet, sånn at jeg bruker lang tid på å puste meg ned i puls/få bort presset midt i brystet".

Av journalnotatene fremgikk videre at forsikrede arbeidet 80 % fra slutten av mai 2021 før forsikrede siden ble sykmeldt 40 % fra august 2021.

Det ble inngått avtale om midlertidig endring av vaktbelastning 29.10.21.

Av melding om yrkesskade/yrkessykdom til Nav datert 2.11.21 fremgår:

"Overarbeidet/utbrent/utmattet 03.11.2020", "Arbeidsbelastningen over tid/underbemannet/pasientsikkerhet", "29/8 - 3/9-2020, 16/10-19/10-2020, 24/11 -27/11-2020"

Av journalnotat 4.11.21 fremgår: "(...) gråter veldig mange situasjoner hvor hun opplever at hun ikke burde gråte på jobb, kjenner panikkangst på Covid-19- rommet på sykehuset, (...)".

I skademelding til et annet selskap, datert 8.11.21 har forsikrede opplyst om sykefravær: "6 mnd til 1 år" og at hun var midlertidig ufør/AAP. Videre under spørsmålet om skaden vil føre til at forsikrede aldri kan jobbe igjen: "Kanskje, Ikke 100%". Videre fremgår at forsikrede oppsøkte fastlege 3.11.20. Om sykefravær var det oppgitt følgende: "29/3-2021 – 30/5-2021 50%", "31/5-2021 – 30/8-2021 80% (hatt ferie også)", "1/9-2021 – dags dato 60%". Diagnose var oppgitt som: "Overarbeidet, utbrent, utmattet, underbemannet, pasientsikkerhet".

Av skademelding signert av forsikrede 8.11.21 fremgår "Utbrent/utmattet" om hendelse 3.11.20:

Arbeidsbelastning over tid; Gjorde at 100 % sykemeldt, snart 1 år har gått; Nå i 60 % arbeid, må søke midlertidig uførepensjon.

Videre var det huket av på sykefravær 6 måneder-1 år.

Av "Melding om yrkesskade eller yrkessykdom" datert 10.11.21 fremgår at yrkessykdommens art var "Utbrenthet" påvist 20.11.20. Årsaken var "Høy arbeidsbelastning over tid, store psykiske belastninger Covid-19". Varigheten var oppgitt fra 12.3.20-20.11.20. I nærmere beskrivelse opplyste forsikrede:

Utbrent, utmattet, med søvnløshet over flere uker å måneder på grunn av høy arbeidsbelastning over tid. Leder har tilrettelagt med samtaler med prest og henvist (...) for samtaler med psykolog. (...)

I rapport datert 10.11.21 fremgår "Utbrent, utmattet på grunn av arbeidsbelastning over tid". Dato for hendelsen var 3.11.20, og det var oppgitt følgende konsekvenser: Ikke sovet ordentlig på flere netter, uker, måneder, gråt til alt og alle, brennende smerte i brystet.

Selskapet avsto krav om utbetaling 16.11.21 under henvisning til at hendelsen verken var omfattet at det markerte eller det avdempede arbeidsulykkebegrepet.

I "Skadeforklaring ved arbeidsulykke" datert 23.11.21 opplyste forsikrede at det var stort arbeidspress på avdelingen hun jobbet på. Videre at hun som følge av dette slet med å sove, gråt, og følte et press i brystet, og at legen beskrev dette som utmattelse. Videre:

...

*Normaltbytter/samarbeider 2 intensivsykepleiere og passe på 1 intensivpasient.

* Bølge 1 kunne jeg passe på 2 intensivpasienter alene (!) samtidig som jeg hadde med 3 sykepleiere på opplæring. (Noen av sykepleierne hadde aldri vært på intensiv før & andre hadde ikke vært på intensiv på 15-20 år). De på opplæring gråt & måpte og kom ikke tilbake til oss i de senere bølgene (1 av 6 fra nabosykehuset kom tilbake for å hjelpe i senere bølger). Arbeidsoppgavene for de, var mer enn de kunne klare ... Det var definitivt mer enn jeg kunne klare også, det ble umenneskelig & uforsvarlig.

I rommet ved siden av hadde jeg kollegaer/vikarer som jobbet doble skift, og følte da selvfølgelig på at jeg måtte se til *deres pasienter litt også, da man blir ukonsentrert/ ufokusert/og lett gjør feil/unngår og oppdage feil når man jobber så mange timer i strekk & ikke får optimal hvile igjennom. Legen hadde heller ikke tid til å fullføre sine arbeidsoppgaver, pga pasientstrømmen av andre multiorgansyke pasienter også (i

t tillegg til de covid multiorgansyke pasientene) *så jeg jobbet også overtid for å gjøre noen av legens oppgaver (!) ·

(...)

I skademeldingen fremgikk også at forsikrede jobbet 50 %, men at hun hadde et ønske om å jobbe 100 %.

Det var vedlagt en rapport datert 20.1.22 hvor dato for hendelsen var 12.8.20. Om hendelsen stod det at sengepostene var fulle på dagtid og at det ikke forelå kvalifisert personal til å håndtere pasient(er) forsvarlig.

I "Skadeforklaring ved arbeidsulykke" datert 24.1.22 opplyste forsikrede at "ulykken" skjedde uke 13, aftenvakt 24/25.3.20. Videre var det skrevet ved siden av "30/3?" og 12.8.21. Klokkeslett var oppgitt til 15-22.30 og 18. Det var opplyst at forsikrede etter "denne vakten" sluttet å sove om nettene. Etter hendelsen startet "Post traumatisk stress syndrom lignende press i brystet" når hun skulle inn på "Covid-rom" eller ved hvile. Om hendelsen stod det:

Det som skjedde denne vakten var at jeg jobbet alene inne på covid smitterom med 2. alvorlig syke/ustabile pasienter på respirator og m/dialyse maskin. Man skulle vært 2-3 erfarne sammen inne på dette rommet. Ikke jeg alene som intensiv-sykepleier.

(...)

I bølge 1 i Norge og på (B.) sykehus var alt preget av mye usikkerhet og uvisshet. Hele befolkningen hadde en forventning om at intensivsykepleiere skulle være på arbeid.

I retrospekt ser jeg at jeg skulle blitt 100 % sykmeldt straks etter denne vakten.

I stedet fortsatte jeg å melde avvik og synergier. (...)

Vi hadde ikke verken tid/kapasitet/folk til å melde avvik denne vakten i mars, som avisartikkelen (...) omhandler)

Det var vedlagt en avisartikkel om et ektepar som fikk korona, som ble behandlet ved sykehuset og siden døde 31.3.20 og 1.4.20 etter å ha bli smittet av viruset.

Forsikrede klaget til Finansklagenemnda 21.2.22. Det var i klagen opplyst at det ikke foreligger vedtak fra Nav etter ftrl. § 13-3.

Av uttalelsene fra behandler hos en bedriftshelsetjeneste datert 9.3.22 fremgår at forsikrede har vært i samtaler i bedriftshelsetjenesten, i første omgang fra 7.12.20 til 21.1.22. Det var opplyst at forsikrede hadde symptomer forenlig med utbrenthet og PTSD:

PTSD relaterer seg i hovedsak til en spesiell hendelse med høyt press, lite kapasitet mtp. personell, og kritisk håndtering av akuttpasienter ved avdeling. Overnevnte relaterer seg til "bølge en" av pandemien 13.03.20. Dette var en svært hektisk periode ved (sykehuset), og samfunnet forventet av sykepleiere og leger jobbet for å opprettholde forsvarlig drift. Statistikken viser at (sykehuset) fikk flest Covid pasienter i landet sammenliknet med størrelse.

Det var også opplyst: "Det har videre periodevis vært lange vakter uten mulighet for pauser, hvile eller toalettbesøk. Det fremkom tidlig tydelig for undertegnede at (forsikrede) har følt seg pliktig å opprettholde et svært høyt arbeidstempo over lengre tid i en tidvis svært hektisk og uoversiktlig situasjon. Dette er av undertegnede vurdert som utslagsgivende for nåværende helseplager som felles klient presenterer." Under "Vurdering" fremgikk:

Vurdering: Undertegnede vurderer med dette at felles klient har pådratt seg psykosomatiske helseutfordringer som resultat av bølge en i pandemien (mars 2020). Da (forsikrede) er å anse som kritisk helsepersonell opprettholdt hun sitt arbeide som intensivsykepleier, til tross for symptomer forenlig med PTSD, søvnproblematikk og en generell overaktivering som resultat av særlig store arbeidsbelastninger grunnet mangel på personell i en pandemi.

Den 11.3.22 ga en kollega, som det er opplyst at var tilstede, en vitneforklaring knyttet til aftenvakten 24-25.3.20.

Av legeattest 28.3.22 fremgår: "(...) pasientens sykdom slik den er dokumentert siden 25.11.20 oppsto tidligere, og med høy sannsynlighet under og som følge av de ekstraordinære forholdene som oppsto på arbeidsplassen i forbindelse med 1. bølge av covid-19 i Norge i mars 2020." Attesten viste til datoene i journalen: 25.11.20, 1.12.20, 18.12.20.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hun har krav på erstatning etter yrkesskadeforsikringsloven, da hendelsen omfattes av yfl. § 11 første ledd bokstav c, "skadelige arbeidsprosesser". Bestemmelsen skal fungere som en sikkerhetsventil for tilfeller som ligger nær opp til hva som dekkes etter bokstav a eller b i yrkesskadeforsikringsloven § 11, jf. Rt-2008-1646. Skaden var utslag og resultat av påvirkningen i arbeid, pådratt under den første bølge med covid-19 pandemien, som kom brått og uventet med usedvanlig påkjenning for henne og hennes avdeling. Hun stod alene 24/25.3.20 med ansvaret for to intensivpasienter, som var svært alvorlig syke i tillegg til å ha ansvaret for opplæring av tre sykepleiere som ikke kunne eller klarte å bistå henne i den svært krevende situasjonen. Sykehusene/samfunnet for øvrig, var ikke rustet til å kunne håndtere pandemien på en forsvarlig måte for de ansatte. Det var en usedvanlig og ekstraordinær samt tidsbegrenset påkjenning, der liv gikk tapt rundt henne. Hun stod i en situasjon "på kanten av stupet" og i noe som var langt fra det en alminnelig ansatt kan forvente av arbeidslivet. Grunnet hennes ærekjærhet og lidenskapen for jobben, samt det iboende driv til å hjelpe og pleie mennesker i den ytterste krise, stod hun på post og gjorde sitt aller beste. Fra en "normalsituasjon" før covid-19 pandemien, skulle det ha vært 2-3 erfarne intensivpleiere på rommet, i tillegg til 5-6 veiledere/ "ledere" som kunne steppe inn. Hun led også av faren for selv å bli smittet, i en tid det ikke fantes vaksiner. Det er arbeidsgiveren som er nærmest til å bære kostnadene for skaden i henhold til yrkesskadeforsikringen. Det er vist til LB-2021-21068, TRR-2020-2162, lovkommentarer til folketryktdloven § 13-3 tredje ledd, TRR-2019-3672.

Forsikredes symptomer er forenelig med PTSD, som knyttes til den særegne påkjenningen på jobb som sykepleier under den første pandemibølgen med Covid-19. Påkjenningen på jobb under en enkelt vakt var tilstrekkelig i art og grad til å påføre hennes PTSD symptomer. Det foreligger ikke andre mer sannsynlige forklaringer for hennes skade enn nettopp den første pandemibølgen av Covid-19. Selv om det viser seg at skadelig eksponering har pågått i 2 konkrete vakter, vil skadelidte kunne gis yrkesskadeerstatning. Det er vist til TRR-2019-3672.

Selskapet har i det vesentlige anført at forsikrede ikke har krav på erstatning under yrkesskadeforsikringsloven. Aktuelle hendelser faller ikke inn under noen av alternativene i yfl. § 11. Vilkårene er verken oppfylt etter det avdempede arbeidsulykkebegrepet eller for sikkerhetsventilen etter bokstav c, jf. yfl. § 11 første ledd bokstav a og c. Ut fra de opplysninger som foreligger er diagnosekriteriene for PTSD ikke oppfylt. De beskrevne hendelser oppfyller ikke traumekriteriet for PTSD og det er ikke tilstrekkelige opplysninger for vurdering av når det oppstod akuttsymptomer. I forhold til mulige enkeltstående traumer 24. og 25.3.20 vil symptomdebut i november 2020 ligge utenfor det som er forventet ved PTSD. Selskapet kan heller ikke se at det skal være stilt en endelig diagnose etter ICD-10 verken for PTSD eller andre psykiske tilstander i spesialisthelsetjenesten. Om det foreligger andre mer sannsynlige forklaringer på forsikredes helseplager er ikke tilstrekkelig utredet til å kunne avgjøres juridisk. Spørsmål om årsakssammenheng faller utenfor rammene for saken. Slik belastninger og forløp er beskrevet, er helseplagene begrunnet i for høy arbeidsbelastning over tid. Praksis ved det avdempede arbeidsulykkesbegrepet omfatter ikke påkjenninger ut over et skift eller en arbeidsdag. Hendelsene ligger ikke nær opp til hva som dekkes etter bokstav a eller b. De belastninger klager

ble utsatt for i form av pasienters lidelse og død ligger innenfor intensivsykepleieres arbeidsområde. Utvidelsen innebærer etter selskapets syn ikke at utvikling av psykiske lidelser som følge av anstrengt arbeidssituasjon over tid som følge av Covid-19 er omfattet. Her må hovedregel om at belastningslidelser er unntatt gjelde på vanlig måte. Det er vist til HR-2013-985, HR-2011-556, HR-2009-2380, FinKN-2021-751, FinKN-2021-394, R13-00 (rundskriv til ftrl. § 13-3) pkt. 3.11.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet til nemnda er om forsikredes plager er omfattet av yfl. § 11 første ledd bokstav c.

Det er kravstiller, altså forsikrede, som har bevisbyrden for at vilkårene for utbetaling er oppfylt.

Yfl. § 11 første ledd bokstav c utvider dekningene etter bokstavene a og b til også å omfatte annen skade og sykdom som skyldes "påvirkning fra skadelige stoffer eller arbeidsprosesser". Høyesterett har uttalt at bestemmelsen "ikke er ment å ha et vidt anvendelsesområde. Bestemmelsen skal fungere som en sikkerhetsventil for tilfeller som ligger nær opp til hva som dekkes etter bokstav a eller b", jf. Rt-2011-368 avsnitt 45. Det fremgår av Ot.prp. nr. 44 1988-89 at yfl. § 11 ikke omfatter belastningsskader. I merknaden til lovutkastets § 11 bokstav c er dette uttrykkelig omtalt:

Det er ikke meningen at belastningslidelser skal gi rett til erstatning etter bokstav c.

Dette er også lagt til grunn i praksis, jf. blant annet HR-2013-985-A og sak 2018-1931.

I bevisvurderingen legger nemnda tidsnære bevis størst vekt, jf. blant annet HR-2019-2336 avsnitt 35 og FinKN 2020-760. Dette gjelder spesielt beskrivelser av fagfolk for å få kartlagt en tilstand, jf. Rt-1998-1565. Bevis som tilkommer etter at det er oppstått uenighet med selskapet, tillegges mindre vekt.

På bakgrunn av de tidsnære opplysningene om at plagene; "utbrent" og "utmattet" skyldes arbeidsbelastning over tid, kan ikke nemnda se at tilfellet er omfattet av yfl. § 11 første ledd bokstav c. Det vises i denne forbindelse særlig til notat fra psykolog 14.12.20, melding om yrkesskade/yrkessykdom til Nav av 2.11.21 og opplysninger fra forsikrede 10.11.21.

Nemnda kan heller ikke se at beskrivelsen av vakten 24./25.3.20 kan anses som en skadelig arbeidsprosess. Etter nemndas syn er ikke forsikredes plager omfattet av yfl. § 11 første ledd bokstav c.

Forsikrede har anført at symptomene er forenelig med PTSD, som knyttes til den særegne påkjenningen på jobb som sykepleier under den første pandemibølgen med Covid-19. Slik saken er opplyst er det ikke sannsynliggjort at diagnosekriteriene for PTSD i ICD-10 er oppfylt.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).